

NORGES HØYESTERETT

Den 24. november 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Noer, Bull og Arntzen i

HR-2015-02359-U, (sak nr. 2015/2032), straffesak, anke over dom:

A (advokat Fredrik Verling)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

truffet slik

B E S L U T N I N G:

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom i straffesak hvor det alvorligste forholdet var grovt ran.
- (2) Statsadvokaten i Hordaland tok 24. juni 2014 ut tiltale mot A og B.
- (3) Tiltalebeslutningen post I omfattet overtredelse av straffeloven 1902 § 268 annet ledd om grovt ran, jf. § 267 første ledd. De ble begge også satt under tiltale for overtredelse av straffeloven 1902 § 162 første ledd (tiltalebeslutningen post VI a og b) og § 352 a (tiltalebeslutningen post VII a og b).
- (4) For A omfattet tiltalen også overtredelse av straffeloven 1902 § 227 første straffalternativ (tiltalebeslutningen post II a og b), § 260 første ledd, jf. tredje ledd, jf. § 49 (tiltalebeslutningen post III), § 257, jf. § 258 (tiltalebeslutningen post IV), § 257 (tiltalebeslutningen post V), § 391a første og annet ledd, jf. § 257 (tiltalebeslutningen post VIII a-g), § 352 annet ledd (tiltalebeslutningen post X) og legemiddeloven § 31 annet ledd, jf. § 24 første ledd (tiltalebeslutningen post IX a-d).
- (5) Bergen tingrett avsa 24. september 2014 dom med slik domsslutning for As del av straffekravet:

"1. A, født 00.00.1986, frifinnes for tiltalebeslutningen post I, II a, II b, VIII d og X.

2. **A, født 00.00.1986, dømmes for overtredelse av straffeloven § 260 første ledd jf. tredje ledd, jf. straffeloven § 49, straffeloven § 257 jf. § 258, straffeloven § 257, straffeloven § 162 første ledd, straffeloven § 352 a, straffeloven § 391a første og annet ledd jf. § 257 og legemiddeloven § 31 annet ledd jf. § 24 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven §§ 62 første ledd og 63 annet ledd, til fengsel i 120 – hundreogtyve – dager. Dette som fellesstraff med den betingede fengselsstraff i Bergen tingretts dom av 21.06.2012, jf. straffeloven § 54 nr. 3. Straffen er sont ved utholdt varetekt."**

(6) Tingrettens dom ble påanket av påtalemyndigheten. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og saksbehandlingsfeil i form av mangelfulle domsgrunner for tiltalebeslutningens post I. Det ble også anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalebeslutningens post II b, som A ble frifunnet for i tingretten.

(7) Gulating lagmannsrett avholdt 15. september 2015 ankeforhandling med lagrette. Lagretten svarte ja på skyldspørsmålet under tiltalens post I om grovt ran for begge de tiltalte, og nei på skyldspørsmålet under tiltalens post II b, som kun gjaldt A. Lagmannsretten avsa 21. september 2015 dom med slik domsslutning for As del:

- "1. **A, f. 00.00.1986, dømmes for overtredelse av straffeloven § 268 annet ledd jf. § 267 første ledd, samt de forhold hvor skyldspørsmålet er rettskraftig avgjort ved Bergen tingretts dom av 24.09.2014, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd og § 63 annet ledd, til en straff av fengsel i 3 år og 9 måneder som felles straff med den betingede del av Bergen tingretts dom av 21.06.2012, jf. straffeloven § 54 nr. 3. Han frifinnes for tiltalebeslutningen post II, litra b).**

Til fradrag i straffen kommer 227 dager for utholdt varetekt.

...

3. **A og B betaler en for begge og begge for en oppreisningserstatning til C med kr 100 000 – kronerhundretusen –. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra dommens forkynnelse."**

- (8) A har anket til Høyesterett over lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling.
- (9) Det anføres at den begrunnelse lagmannsretten har gitt i anledning lagrettens fellende kjennelse for domfellelsen for grovt ran er mangelfull, og at dette er en saksbehandlingsfeil som må føre til opphevelse.
- (10) Om straffutmålingen er det anført at den er vesentlig for streng. Det er særlig fremhevet at den fysiske volden ikke var alvorlig, samt at ransutbyttet ikke kan anses for å være av betydelig verdi. Videre er det anført at det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til saksbehandlingstiden.
- (11) Det er også anket over det sivile kravet, hvor det er anført at oppreisningserstatningen er satt vesentlig for høyt.
- (12) *Påtalemyndigheten* har anført at lagmannsrettens begrunnelse er tilstrekkelig til å begrunne domfellelse. Videre anføres det at straffen og oppreisningsbeløpet er utmålt i overensstemmelse med det nivået som bør være i en slik sak.
- (13) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten for det grove ranet som han nå er dømt for i lagmannsretten. Han har dermed ankerett i medhold av straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum sammenholdt med andre ledd andre punktum. Anken kan da

bare nektes fremmet dersom ankeutvalget ved en begrunnet beslutning finner det klart at den ikke kan føre frem.

- (14) Lagmannsretten har beskrevet faktum i saken slik:

"Om morgenen 7. februar 2014 tok de tiltalte seg inn til fornærmede i hans bolig i ---- vei 0 hvor fornærmede bor alene. Fornærmede lå i sin seng og sov da han ble vekket av de tiltalte, som var maskert og hadde hver sin kniv fremme, sto over ham. Han ble meget redd og fryktet straks for sitt liv, men forsøkte å holde seg rolig. Da han forsøkte å reise seg opp fra liggende til sittende stilling i sengen ble han gjentatte ganger dyttet ned i sengen, mens hans samtidig ble utsatt for grove verbale trusler som 'vi kjører kniven i han', 'vi skjærer ørene av han', og i forbindelse med at de tiltalte forsøkte å få av fornærmedes ringer, 'vi skjærer fingeren av han'. De tiltalte gjennomførte boligen etter verdisaker og roet seg litt da de fant fornærmedes lommebok med ca kr 10 000,- i kontanter, men truslene vedvarte under hele ranshandling. Under ranet ble fornærmede skåret med kniv langs innsiden av den ytre del av øret, han ble slått i hånden slik at han fikk blåmerke og han ble sparket i foten i forbindelse med at han trakk på et skrujern de tiltalte hadde med seg. Fornærmede ble holdt fast samtidig som han ble ført rundt i egen bolig for å påvise verdisaker. De tiltalte forlangte også medisiner han måtte ha, og undersøkte badet for å lete etter slike. De tiltalte forlangte også hans bankkort. De tiltalte tok med seg penger, tv-apparat, et skrin inneholdende diverse verdisaker, herunder verdifulle klokker, smykker, en losjemedalje, en hvit sløyfe m v. Flere av gjenstandene hadde betydelig affeksjonsverdi for fornærmede utover pengeverdien. I forbindelse med at de tiltalte forlot åstedet tok de med seg eller uskadeliggjorde hans telefoner, de overså imidlertid en telefon. Fordi fornærmede var så oppskaket etter ranet brukte han lang tid og mange forsøk før han til slutt fikk kontakt med politiet og deretter fikk hjelp."

- (15) Ankeutvalget tilføyer at fornærmede var en eldre mann født i 1928.
- (16) Domfelte har for det første anført at lagmannsrettens begrunnelse for domfellelsen for grovt ran er mangelfull, og at dette er en saksbehandlingsfeil som må føre til opphevelse av dommen.
- (17) Om kravet til begrunnelse når skyldspørsmålet er avgjort av en lagrette, viser utvalget til Rt. 2010 side 865 avsnitt 22 og 23 med videre henvisninger.
- (18) Lagmannsretten har i vår sak lagt lagrettens fellende kjennelse i skyldspørsmålet til grunn, og har også gitt en kort begrunnelse for bevisresultatet. I begrunnelsen viser lagmannsretten til vitnet Ds forklaring, som pekte ut domfelte som medansvarlig for ranet, og hvis forklaring retten fant troverdig. Retten peker også på de kriminaltekniske undersøkelsene i saken, herunder bevis i form av DNA, fingeravtrykk og teledata, som etter lagmannsrettens syn "helt klart" knytter de tiltalte til ransutbyttet og til området hvor ranet ble begått i det aktuelle tidsrom.
- (19) Utvalget finner lagmannsrettens begrunnelse tilstrekkelig. Lagmannsretten har forklart de sentrale punkter ved bevisvurderingen, og angitt hva som har vært avgjørende for bevisresultatet. Anken over saksbehandlingen kan klart ikke føre frem.
- (20) Det er videre anket over straffutmålingen og anført at straffen er blitt vesentlig for streng.
- (21) Lagmannsretten har lagt til grunn at det grove ranet er bærende ved utmålingen, og har tatt utgangspunkt i at straffen for dette isolert sett ligger godt i overkant av tre års fengsel. I Rt. 2011 side 721 ble straffen for initiativtakeren til et grovt hjemmeran av en familie satt til fengsel i tre år (avsnitt 13). I Rt. 2012 side 283 ble det utmålt straff for grove hjemmeran av to

eldre enslige og et eldre ektepar, hvor det var blitt utøvd brutal og unødvendig vold. Høyesterett fant at riktig utgangspunkt for straffen for ranet av hver av de eldre enslige var fengsel i tre og et halvt år, og for ranet av det eldre ekteparet fengsel i fire år og tre måneder (avsnitt 31).

- (22) Den fysiske volden som gjerningsmennene utøvde i vår sak, er ikke like grov som i Rt. 2012 side 283. Sentralt ved denne type ran er likevel at ranet er en krenkelse av det grunnleggende behovet for trygghet i hjemmet, jf. Rt. 2011 side 721 avsnitt 12. Og det går frem av lagmannsrettens beskrivelse at de to gjerningsmennene i vår sak utøvde brutal vold og fremsatte vedvarende og alvorlige trusler mot en forsvarsløs eldre mann.
- (23) Når det gjelder saksbehandlingstiden, har lagmannsretten vist til at saken har hatt en "liggetid utover normal saksbehandlingstid på ca ni måneder fra tingrettens dom" og frem til lagmannsrettens dom, som domfelte ikke kan bebreides for. Ranet skjedde 7. februar 2014, og lagmannsrettens dom ble avsagt 21. september 2015. Den samlede saksbehandlingstid har derfor ikke blitt urimelig lang, og tidsforløpet mellom tingrettens og lagmannsrettens dom kan etter ankeutvalgets syn ikke tillegges særlig vekt, jf. Rt. 2013 side 198 avsnitt 20.
- (24) Straffen som lagmannsretten har fastsatt for A på fengsel i tre år og ni måneder er en fellesstraff med Bergen tingretts dom av 24. september 2014 på 120 dager fengsel. Etter utvalgets syn kan straffen ikke anses å stå i noe åpenbart misforhold til de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 344.
- (25) Utvalget finner det på denne bakgrunn klart at heller ikke anken over straffutmålingen kan føre frem. Anken tillates etter dette ikke fremmet.
- (26) Anken retter seg også mot det sivile kravet om oppreisningserstatning. Når anken over straffekravet ikke tillates fremmet, skal utvalget ikke ta stilling til begjæringen om ny behandling av sivile krav.
- (27) Beslutningen er enstemmig.

SLUTNING :

Anken over straffekravet tillates ikke fremmet.

Henrik Bull
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Riktig utskrift: